

KISKORPÁD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

JÁKÓ TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

2017. NOVEMBER

KÉSZÍTETTE: L. Balogh Krisztina okl. építészmérnök
Lőrincz Anna egyetemi hallgató
Lerger Ferdinánd egyetemi hallgató

KÖZREMŰKÖDÖTT: Dr. Hornung Judit jegyző

Tisztelt Érdeklődők!

- a polgármester levele-

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5-11
2. Kiskorpád bemutatása.....	12-19
3. Örökségünk.....	20-45
4. Településképi szempontból meghatározó területek Kiskorpádon.....	46-51
5. Építészeti útmutató.....	52-61
6. Jó példák.....	62-65
7. Sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések.....	66-69
8. Fotógyűjtemény.....	70-77
1. melléklet: Helyi építészeti értékvédelem alatt álló örökség jegyzéke.....	78
2. melléklet: Inváziós fajok jegyzéke.....	79-80
Forrásjegyzék.....	81

A harmonikus és élhető környezethez minden embernek joga van, így a településeknek erre lehetőséget kell biztosítani. A település a tájl és az épített környezet együttese. Településképünk meghatározó elemei a terek, az utcák és az azokat kísérő épületek összessége. A hangsúly az összességen, az összképen van. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, azonban figyelni kell azok illeszkedésére, hogy a sokszínűség ne zavaros összképpé álljon össze. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

Hogy közelebb kerüljünk egy településhez jobban meg kell ismernünk azt, nem csak történelmi, hanem településszerkezeti, építészeti oldaláról annak érdekében, hogy a településfejlődés során a meglévő történeti településszerkezet és épített környezet értékeinek méltó megőrzése és fenntartása mellett a folyamatosan megújuló társadalmi- gazdasági igényeknek eleget téve mi is hozzá tudjunk tenni örökségünkhöz.

A Településképi Arculati Kézikönyvön (TAK) keresztül meghatározzuk Kiskorpád jellemző, jövőbeni tervezés során iránymutató arculatát. Ennek során az építetők, tervezők és a lakosság számára közösen megfogalmazott ajánlásokat nyújt az illeszkedés mikéntjére, a megfelelő lépték, a kialakult települési szövet és a karakteresen eltérő településrészek figyelembevételével. A kézikönyv szerepe az építészeti normák, a jó példák bemutatása, melyen keresztül lehetőség nyílik a lakosság szemlélet-, illetve a közízlés formálására, a településen élők számára egyértelművé téve a szakmai elvárásokat.

Mi jut eszünkbe először Kiskorpádról?

Természetesen mindenkinek más. Vannak, akiknek a napraforgó mezők, vannak, akiknek a gyümölcsösök. Másoknak a barokk református templom jelképezi a települést.

Egy falu domborzati adottságai, hagyományai, kultúrája és építészete mind egyedi értékeknek számítanak, melyek együttesen járulnak hozzá a településkép kialakításához.

Református templom (Fotó 1)

Kerítés részlet (Fotó 2)

Ezen kiadvány a település építészeti értékeit mutatja be. Az ismert nevezetességek mellett Kiskorpád rejtett építészeti kincseit is megismerteti az olvasóval, illetve építészeti ajánlásokat tartalmaz.

A kézikönyv egyaránt hasznos lehet a település lakosainak, hogy elmélyítsék tudásukat lakhelyükkel kapcsolatban, illetve útmutatóul szolgálhat a Kiskorpádra költözőknek, főként az építkezőknek.

Lakóház kapuja (Fotó 3)

A kiadványban összeszedtük a település történelmét, illetve domborzati adottságait, hiszen ez is nagyban hozzájárul egy falu mivoltához, illetve befolyásolja az építészetet.

Lakóház (Fotó 4)

A kézikönyv második felében, az ajánlások fejezetben ábrákkal ismertettük útmutatásunkat. Ezeknek betartása nem kötelező, azonban kifejezetten ajánlott és egyaránt szolgálja az építkező és a falu többi lakójának érdekét. Az útmutató, illetve a kézikönyv célja a településkép formálása, a hagyományok megtartatása.

Kiskorpád (Fotó 5)

Reméljük, kiadványunkban minden olvasó megtalálja, amit keres, legyen ez ismeretszerzés, szórakozás, művelődés, avagy építészeti útmutatás.

Jó olvasást kívánunk!

Kiskorpád (Fotó 6)
11

Kiskorpád bemutatása

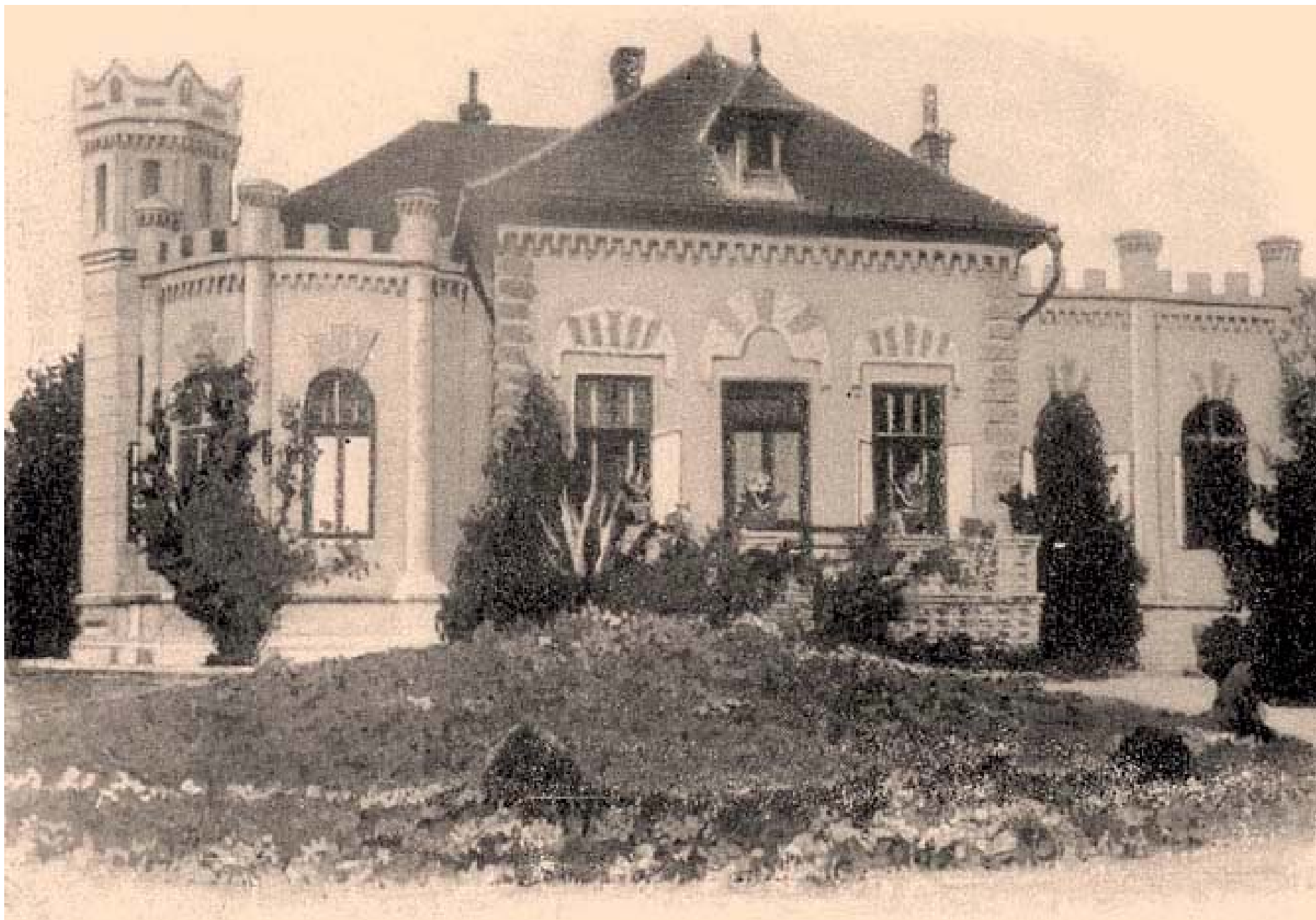
2

A település négy tájegység találkozási pontján, a Zselic nyugati végén helyezkedik el. Kaposvártól 16 kilométerre nyugatra, Nagybajomtól 8 kilométerre keletre, a Budapest-Gyékényes vasútvonal és a 61-es főút kereszteződésében fekszik, amely kelet-nyugati irányban szeli át. Itt kezdődik a Balaton felé vonuló dombság, és itt ér véget a belső-somogyi síkság északkeleti része.

Kiskorpád külterületén ered a 112 km hosszúságú Kapos folyó. Szintén a határban ered, a Balatonba ömlő, Koroknai-vízfolyás. A település 1695 hektár területű, a 340 házban jelenleg 905 fő él.

Kiskorpád elhelyezkedése Somogy megyén belül (Ábra 1)

Makfalvay úrilak (Fotó 7)
13

A határ déli része homokos, az északi agyagos, közép-kötött terület. A talaj a gombaféléknek és a napraforgóknak kedvez. A sok vizenyős, zsombékos terület miatt telepítették ide a gyümölcsösöket, melyek napjainkban is fontos szerepet töltenek be a település mezőgazdaságában; főként almát, meggyet, cseresznyét és szilvát termesztene ezeken a területeken. A helyi lakosok közül ketten gazdálkodnak nagyobb területen, a többi ember kisebb földeken természet

Kiskorpád (Fotó 8)

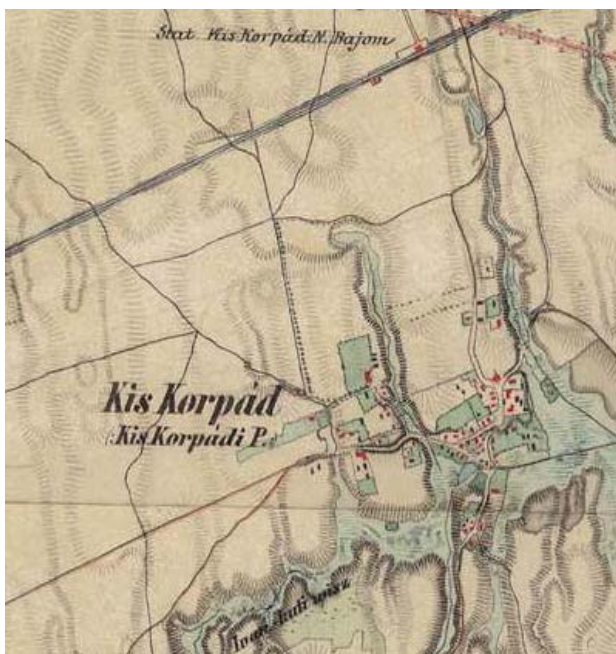
Jelentős továbbá a víz- és erdőgazdálkodás a községben: az erdős területek több mint két-harmada akác, kisebb arányban telepített fenyves. Gímszarvas, vaddisznó és egyéb nagyvadak élnek az erdőben, amelyekben három vadásztársaság is gazdálkodik. Fellelhető továbbá nyolc tó is a környéken, melyből háromba telepítettek halakat, így téve azt horgászatra alkalmassá.

Kiskorpád, Szigetes- tó (Fotó 9)
15

Kiskorpad, katonai térkép 1763- 1787 között

Kiskorpad, katonai térkép 1806- 1869 között

A község története az Árpád-korig nyúlik vissza, először egy 1324-es oklevélben említik Villa Curpad (Kupád) néven, majd az 1332-37. évi pápai tizedjegyzékben a plébániával rendelkező helyek között sorolták fel. A Korpád kifejezés valószínűleg a korú, azaz védeni, vagy a kuru, azaz alapítani igéknek lehet névszói származéka.

Kiskorpad két középkori falu, Korpád és Szent-Iván utódtelepülése, melyek a XVIII. század első harmadáig külön működtek.

A mohácsi csata után a települést a Török Hódoltsághoz kapcsolták, melyet egy 1550-es adólajstrom is bizonyít; ezen időszak alatt jelentős volt az elnéptelenedés. 1726-ban a nádasdi Sárközy család vette birtokába a községet, amelyet rohamos fejlődés követett. Az 1760-as években udvarházat, majd 1789-ben református templomot építettek a településen, mely máig is Kiskorpad meghatározó jelképe.

Kiskorpadii vasútvonal napjainkban (Fotó 10)

1872-ben nyitották meg a települést is érintő Dombóvár-Gyékényes- vasútvonalat, mely tovább élénkítette az infrastruktúrát. Több XX. századi forrás is említést tesz gőzmalomról, cserép- és cementgyárról. Kiskorpadot 1944-ben a német csapatok védelmi vonala, az ún. Margit-vonal vágta ketté, mely következtében a lakosságot áttelepítették a Kaposvár közeli Szennába, visszatelepülésükkor pedig romos és kifosztott otthon fogadta őket.

Az újjáépítést követően a földreformnak köszönhetően sokan jutottak kisebb földekhez, ám azokat 1960-ban államosították, majd termelőszövetkezetet hoztak létre, amit 1975-ben a Kaposfői termelőszövetkezet-hez csatoltak, ahogyan ezt a község tanácsával is tették.

1983-ban óvoda, 1997-ben háziorvosi rendelő jött létre a településen. A falu lakosainak kulturális igényeit napjainkban is a tágas faluház és az önkormányzati könyvtár igyekszik kielégíteni, a sportolni vágyókat pedig a tűzoltószertár átalakításával létrehozott konditerem fogadja. A rendszerváltást követően önálló önkormányzat alakult Kiskorpádon.

Kiskorpádi orvosi rendelő (Fotó 11)

A község címerében található három piros alma és a sárga búzakarász Kiskorpád gazdasági életének jellemzőit, a harmadik mező fehér hulláma a település határában eredő Kapos-folyót szimbolizálja, a nyitott könyv a tollal Csokonai Vitéz Mihály itteni tartózkodására utal.

Kiskorpád nevéhez fűzőik Kozma Lajos építész, iparművész, grafikus, illetve Hóvári János magyar történész, turkológus, diplomata neve. Az 1884- ben született építész és az 1955-ös születésű magyartörténész is Kiskorpádon jött világra.

Kozma Lajos építész (Fotó 12)

Örökségünk

3

Kiskorpád méretéhez képest igen sok örökségi értékkel büszkélkedhet.

Országosan védett műemlék a református templom. (Cím, hrsz.:.....)

A terület régészeti értékekben is gazdag, nyilvántartott régészeti lelőhely található a város közigazgatási területén.

Vannak azonban olyan építmények, melyek a helyi közösség számára kiemelt örökségi emlékek, akár építészeti-esztétikai értékük miatt, akár történeti-identitási értékük miatt. Ezeket az értékekekt a helyi önkormányzat védetté nyilvánította, azok megőrzése, karbantartása és felújítása kiemelt feladat. Ilyen helyi védelem alatt álló örökségi emlék 16 db található a település területén.

Kiskorpád **20/2004. (XII.15.) önk. rendelet** alapján védetté nyilvánított helyi építészeti értékeit az 1. melléklet tartalmazza.

Református templom (Fotó 13)

Kereszt (Fotó 14)

Református templom

A református templom 1789-ben épült késő barokk stílusban. Különlegessége a háromszög alakú alaprajza, boltozatos belső kialakítása, illetve a XVIII. századból származó kézzel faragott szószéke. Az építményt 1994-ben teljesen felújították, kiemelten védett műemléknek minősül. A templom a település jelképeként szolgál.

Református templom (Fotó 15)

Református templom (Fotó 16,17)

Református templom, részlet (Fotó 18)

A Kiskorpádi református templom tetején csillag található. Magyarországon a katolikus templomokat kivétel nélkül kereszttel, a református templomokat pedig kakassal vagy csillaggal díszítik. A csillag a betlehemi csillagra emlékeztet.

Nem tudományos alapú magyarázat szerint, az ellenreformáció idején a katolikus templomfoglaláskor a körmeneti kereszttel verekedtek. Egy másik magyarázat szerint, az ellenreformáció alatt a protestáns lelkészeket és híveket a kereszt jegyében üldözték, kínozták és gyilkolták. A keresztellenesség nem csak a templomra vonatkozik, hanem a protestáns fejfákon, síremlékeken sem találunk keresztet, jellemzően kehely, kinyitott Biblia vagy szomorúfűz látható

Az épület a református templomokra jellemzően egyzerű, fehér színű. Kevés díszítés található rajta, mint például a vakablakok. A befalazott ablaknak tűnő díziés a templomajtó mellett párhuzamosan helyezkedik el, illetve a torony tetején körformában újra visszatér.

Református templom, részlet (Fotó 19)

Református templom, részlet (Fotó 20)

Új temetői kereszt

A temetőben egy egyedülálló kereszt is található. A kereszthez egy tuja fasor vezet. A műkö kereszt Krisztus keresztre feszített alakja mellett Szűz Máriát is ábrázolja. A Máriaszobor az imádkozó édesanyát sokkal kisebbként, kevésbé kidolgozottan jeleníti meg, mint a keresztre feszített Krisztus szobrot. A keresztet 1964-ben állította a Kiskorpádi község, napjainkban is helyi védelemben részesül.

Temetői kereszt (Fotó 21)

Temetői kereszt részlet (Fotó 22)

Petőfi utcai temetői kereszt

A Petőfi utcai temetőben szintén fellelhető egy Krisztus kereszt. A kereszt mára eléggé tönkrement, azonban hozzájárul a temető hangulatához.

Temetői kereszt (Fotó 23)

Somogyi Kereszt

A Somogyi Kereszt a Somogysárdi út mellett található. A helyi védelemben részesített keresztet 1913- ban állíttatta Somogyi János. A kereszt neve az adományozó nevéből származik. A golgotai jelenet szenvedését ábrázolja a szobor,

Somogyi kereszt (Fotó 24)

Somogyi kereszt, részlet (Fotó 25)

Sárközy kúria

A Sárközy kúria a Petőfi Sándor utca 75.- ben található. A kúria épülete napjainkra teljesen leamortizálódott. A terület előtt jelentős méretű termőföld található, amely egykor feltehetően a birtokhoz tartozott. Az épület helyi védelem alatt áll.

Sárközy kúria (Fotó 26)

Egykori iskola

Lakóház, egykori iskola (Fotó 27)

Lakóház kapuja, részlet (Fotó 28)

A Vörösmarty utca 63. szám alatti lakóház kapuját Robin Márton készítette és Varga Károly faragta. A kapun az alábbi két idézet olvasható.

„Béke a belépőkre, áldás a kilépőkre.”

„Ha jó a szived, neved. E kapun bjöhetsz. Ha pedig álnokul élsz, fel s alá tehetsz.”

A kapu mögött jobbra egy régi harangláb helyezkedik el.

Lakóház kapuja (Fotó 29)

Az egykori iskola mai bejárata a jól kidolgozott kapu. A kapu hasonlít a székely kapukra. A jókívánságokkal, illetve különböző fa faragásokkal díszített kapu mögött húzódik a helyi védelem alatt álló lakóház.

Első világháborús emlékmű

Az emlékművet Kiskorpád és Ifjúsága emeltette az első világháború áldozatai tiszteletére 1932-ben. Vitéz Torma Árpád tervezte és Németh nevezetű kaposvári kőfaragó készítette el. Az obeliszk elején egy kard domborműve látható, mely méreténél fogva majdnem végigéri azt. Tetején bronzból készült tölgykoszorú fut körbe.

Világháborús emlékmű (Fotó 30)

Világháborús emlékmű. nevek (Fotó 31)

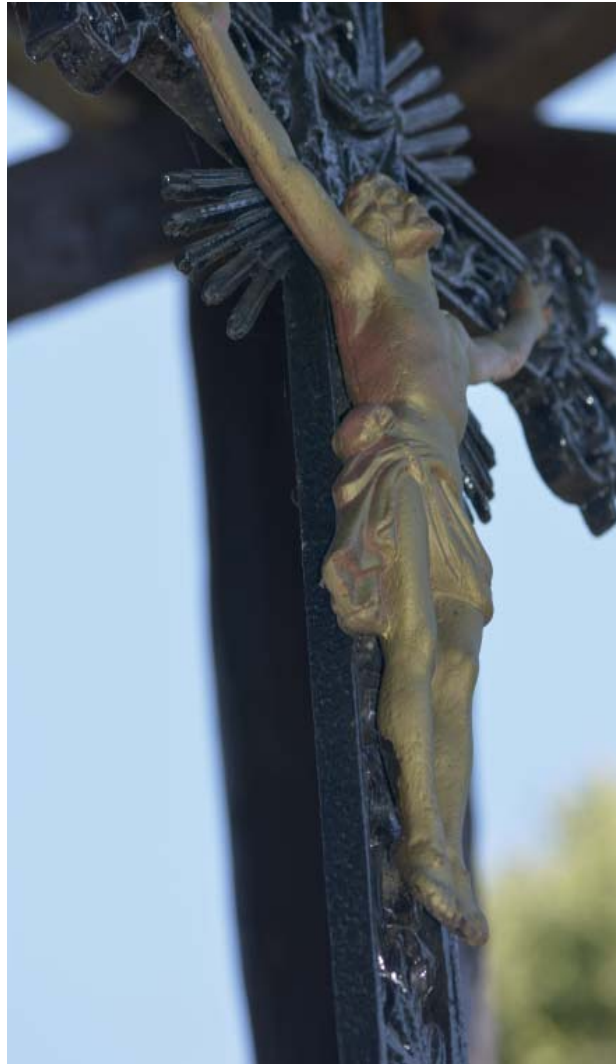
Kétoldalt az első világháborús áldozatok névsora 34 nevet sorol fel. Az emlékművet Torma Árpádné és Kiskorpád lakossága felújította 1990-ben, ekkor került rá a második világháborús áldozatok névsora 50 névvel.

Harangláb

A Hősök téren megtalálható harangláb alatt egy keresztre lelhetünk. A fa szerkezetű harangláb alatt meghúzódó kereszt mérete kisebb, azonban díszítése nagyon előkelő és kifinomult. A fekete kereszten egy arany Krisztust ábrázol a szobor. A harangláb és a kereszt is helyi védelem alatt áll.

Harangláb (Fotó 32)

Kereszt, részlet (Fotó 33)

Kapotsfy-kápolna

A Kapotsfy-kápolna 1905-ben épült, eredetileg sírkápolnaként, ám a későbbiekben katolikus templomként is szolgált. Az évek során folyamatosan pusztuló kápolnát többször kifosztották, tetejét, ablakait és bútorait kibontották, valamint a földém is beszakadt. Végül 2017-ben rekonstruáltak, majd szentelték újra.

Kapotsfy-kápolna (Fotó 34)

Jákói úti kereszt

A Jákói úton egy újabb helyi védelem alatt álló kereszt található. A kereszt talapzatát egy Szűz Mária szobor díszíti, Krisztus szobra alatt pedig további három alak található.

Kereszt, részlet (Fotó 35)

Kereszt (Fotó 36)

Szigetes-tó

Kiskorpád legnépszerűbb horgásztavát valamikor az 1900-as évek elején hozta létre a Zoltán család, majd az államosítások idején a Kutasi Állami Gazdaság kezelésébe került, az pedig bérbe adta a Kiskorpádi Horgászegyesületnek, amely 2003-ig gazdálkodott a tavon. Ezután jelenlegi tulajdonosa vette át a tó üzemeltetését, amit nagyszabású rendbehozatal követett, ezért csak 2005-ben nyitotta meg újra kapuit és azóta is üzemel.

Szigetes-tó (Fotó 37)

Volt Kapotsfy kúria

Kapotsfy kúria (Fotó 38)

Katonai Temető

Kiskorpádi Új Temető

A kiskorpádi temető a falu elején helyezkedik el. A temető azonos stílusú műkő sírokból áll. A temetőben sok zöldfelület található. A temető érdekessége a sírkövek díszítésében rejlik. A műkő, illetve fekete gránit Kisztuskereszt a sírok nagy részén megtalálható. A kereszték igényes díszítése emellett egy összefüggő, letisztult képet ad.

Új temető (Fotó 39)

Kereszt sírdísz (Fotó 40)

A temető másik jellegzetes díszítőeleme a műkő galamb, amely szürke vagy fehér színekben pompázik a sírokon. A galamb, mint jelkép, sokféle tartalmat hordoz. Legtöbbször azt gondoljuk, hogy a béke szimbóluma, pedig emellett még sok helyen, teljesen más szerepben felfedezhetjük. A “szelíd” madár többek között a halottak lelkének szimbóluma, de a keresztényeknél a Szentlélek jelképe is.

Galamb sírdísz (Fotó 41)

Temetői fasor (Fotó 42)

Petőfi utcai temető

Kiskorpádon a Petőfi utcában található a régi temető. A temető helyi védelem alatt áll. Egyes sírokon itt is felfedezhető a galamb illetve a fekete kereszt. Ebben a temetőben számos önálló öntött műköés vaskereszt is található.

Temető (Fotó 43)

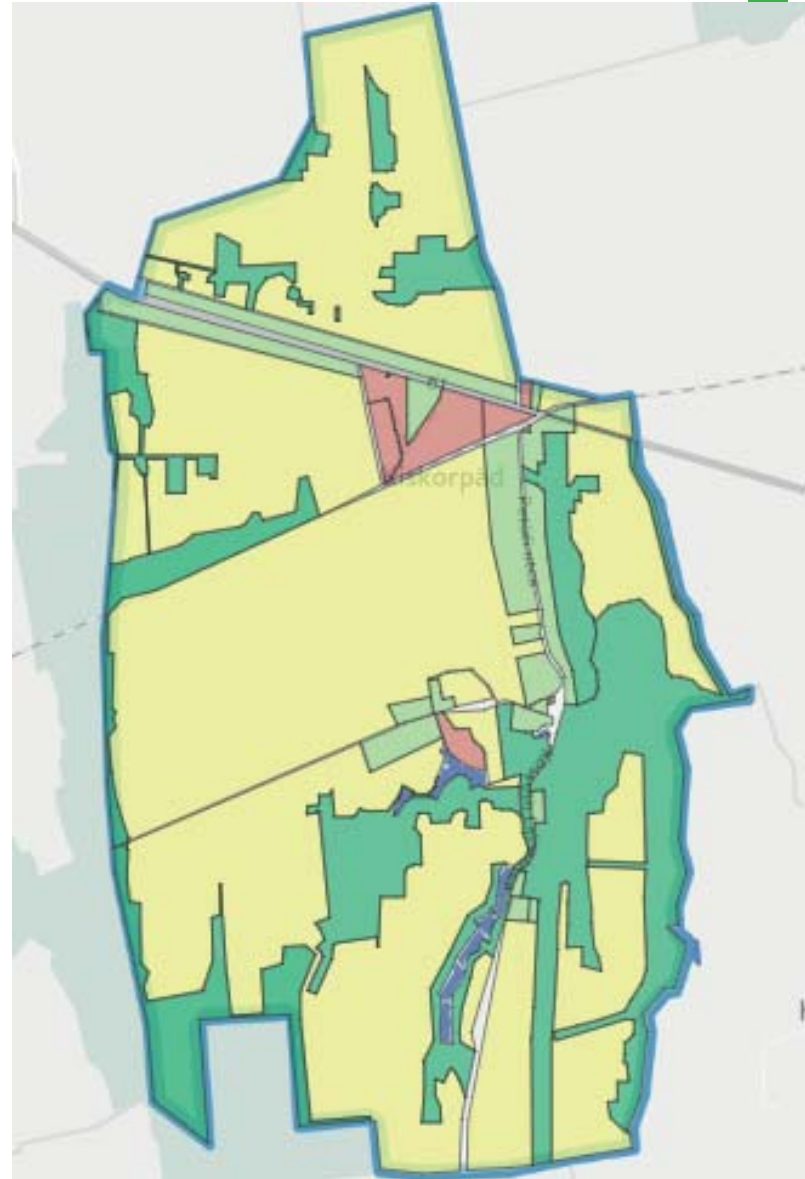
Temető, részlet (Fotó 44)

Településképi karakterek Kiskorpádon

4

A települést öt egységre osztottuk, amelyekről részletesen olvashat a következő oldalakon. A település 1695 hektár területű, a 340 házban jelenleg 905 fő él. Kiskorpádhoz tartozik két külterületi rész is, mely 500 méterre délre fekszik, korábban önálló település volt, Kaposszéplak néven, ahol a Makfalvay úrilak is állt egykor.

- Falusias területek
- Kereskedelmi és szolgáltató területek
- Mezőgazdasági területek
- Fás, erdős területek
- Vízgazdálkodási területek

Térkép (Ábra 4)

Falusias területek

Kiskorpádon a lakott teületek nagy része a falusias kategóriába sorolható. A házak jellemzően földszintesek, vagy egy emeletesek. Gyakran tartozik mezőgazdasági terület a házhoz. Az épületek hagyományos nyeregtetősek, bézs, világos árnyalatúak.

Utcakép (Fotó 45)

Kereskedelmi és szolgáltató területek

A falura jellemző a szolgáltatói ipar. A főút mentén vendéglőkkel találkozhatunk, illetve több kisebb panzió is megtalálható a településen. A belterületén lévő Wasserturm Camping nevű étterem és szálló ötven főt képes befogadni. A kempingben sűrűn tartanak rendezvényeket, ami a település turizmusát is fejleszti. Nyolc ételmező- és vegyesüzlet, öt vendéglátó egység van a községben. E területek épületállománya vegyes, a hagyományos építészet kevésbé jellemzi.

Kiskorpad, részlet (Fotó 46)

Mezőgazdasági területek

A lakosság nagy része a magántulajdonban lévő helyi cégeknél dolgozik. Az egykori Kutasi Állami Gazdaság gyümölcsöse dolgozóinak tulajdonában maradt. Az osztatlan közös tulajdont a Mezőkert Rt. műveli: a 126 hektár nagy részén almát, meggyet, cseresznyét és barackot termesztnek. Mintegy húsz állandó alkalmazottja van a cégnek, de a szűrtkor akár kétszázra is felmehet ez a szám. Épületállomány nem jellemzi.

Búzamező (Fotó 47)

Erdős és fás területek

A fakitermelés már évszázadok óta jelentős ágazat a településen, a községet kezdettől fogva erdő vette körül. A faállománya zömét akác, éger, fűz- és nyárfa teszi ki. Az erdőkben jelentős a gím és a dámszarvas állomány, de előfordul őz és vaddisznó is. Az erdőterület 90 %-a magán tulajdonban van, a környezet megóvása elsődleges feladata a gazdálkodóknak. Épületállomány nem jellemzi.

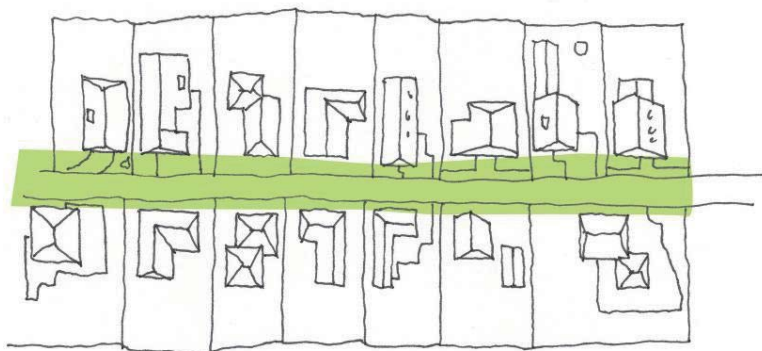

Erdő (fotó 49)

Ebben a fejezetben a településképi illeszkedést biztosító javaslatokat gyűjtöttük össze. A kézikönyv egyik fő célja a településképi minőségi formálása. Sematikus ábrákon mutatjuk be az ajánlásokat és az óvásokat. A következő fejezetben, a jó példának egy-egy fényképet is csatolunk, hogy még egyértelműbb legyen mindenki számára.

Telepítés

A településen a házak telepítése oldalhatáron álló, telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű, a házak jellemzően a telek oldalhatárán állnak. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott házak építése nem javasolt. A javaslatok betartása fontos az utca szimmetrikus képének megtartásához.

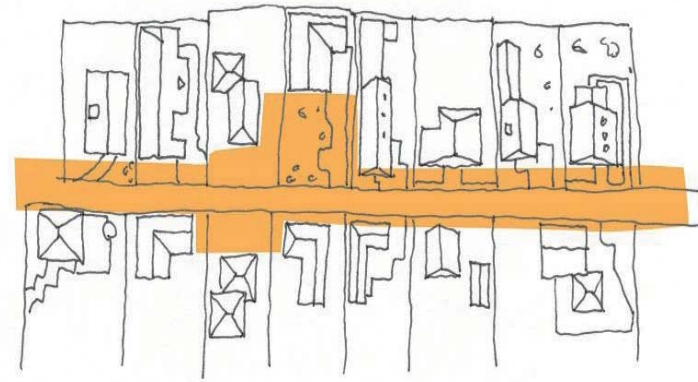

Példa (ábra 5)

Példa (ábra 6)

A házak beljebb, a kialakult előkertől hátrébb történő építését nem ajánjuk, ugyanis ez tönkretelheti a szimmetrikus összképet.

Ellenpélda (ábra 7)

Ellenpélda (ábra 8)

Ellenpélda (ábra 9)

Ház magassága

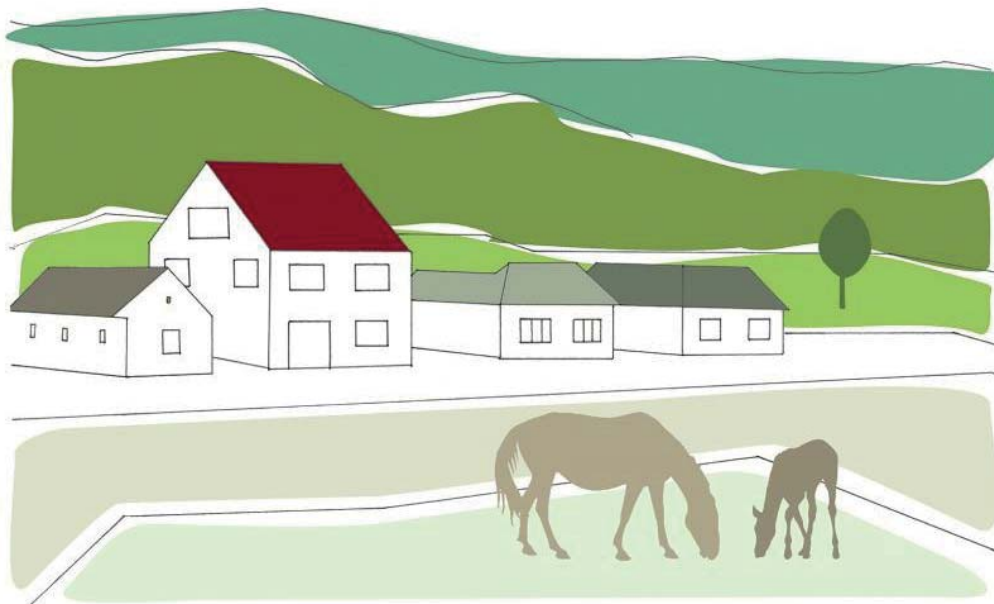
A közel azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak Pálmajorban. A házak rendszerint földszintesek. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységes utcakép érdekében. Ezt nevezzük illeszkedésnek.

Példa (Ábra)

Példa (Ábra)

A környezetüktől lényegesen magasabb épületek kirívóan zavaróak az utcaképben. Üzenetértékük gyakran rossz, hivalkodó.

Ellenpélda (Ábra)

Ellenpélda (Ábra)

Tetőforma

Azonos, vagy hasonló hajlásszögű tetőknél egységes utcakép jön létre. Somogyban a 38-45 fokos hajlásszögű a történetileg kialakult szerkezet, ennek elősorban éghajlati okai vannak: a tető túlnyúlása nyáron árnyékol, télen azonban a laposab nap bevilágít a szobába.

Példa (Ábra)

Ez a hajlásszög biztosítja azt is, hogy télen a hó lecsússzon a tetőről.

Az épületek ezen a vidéken jellemzően oromfalasan fordulnak az utca felé, de a kontyolt illetve csonkakontyolt tetőforma sem idegen.

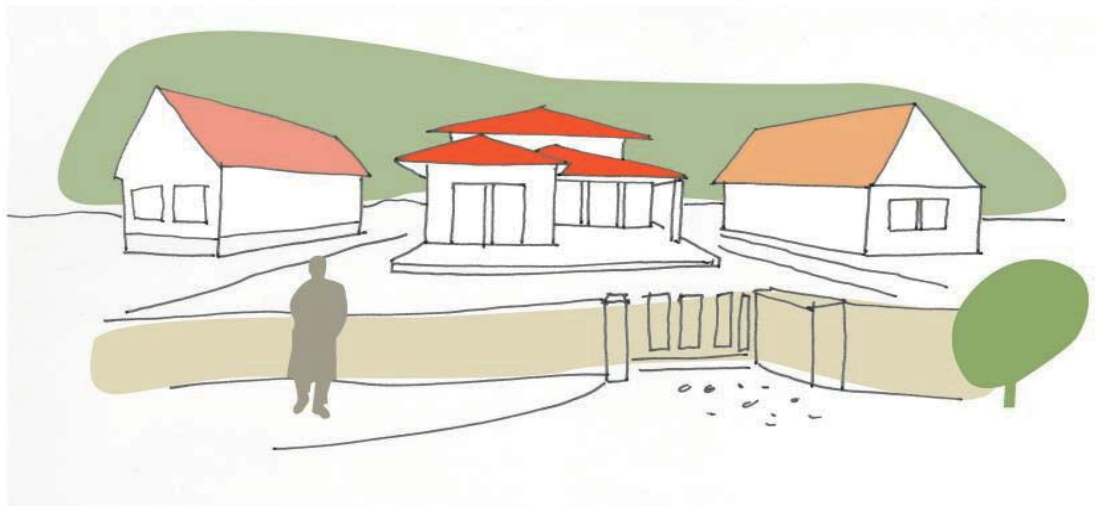

Példa (Ábra)

A túl meredek vagy a túl lapos
hajlásszögű tető idegen Pálmajor
építészettől, így az kerülendő.

Ellenpélda (Ábra)

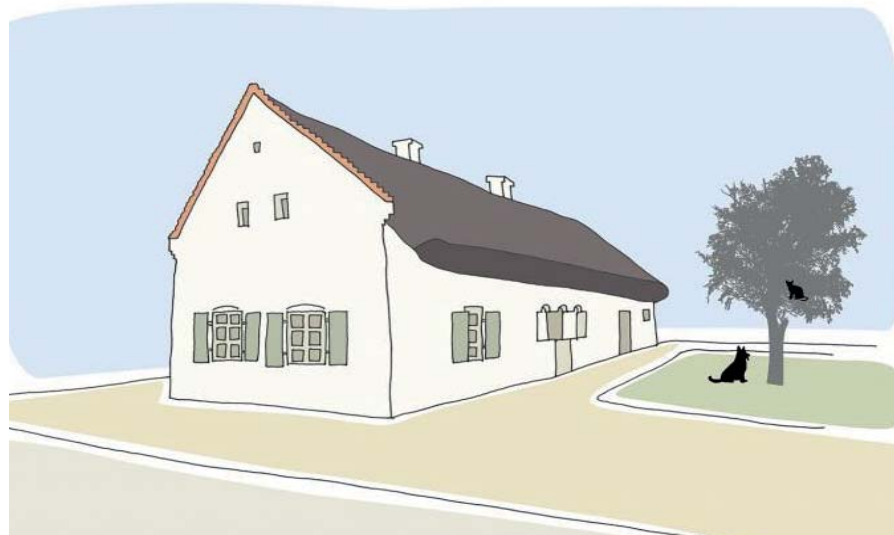

Továbbá törekedni kell az egysze-
rűbb, kevésbé összetett tetőido-
mok kialakítására - mert annak
nincsenek táji, történeti előképei
a falusi építészetben.

Ellenpélda (Ábra)

Homlokzatok

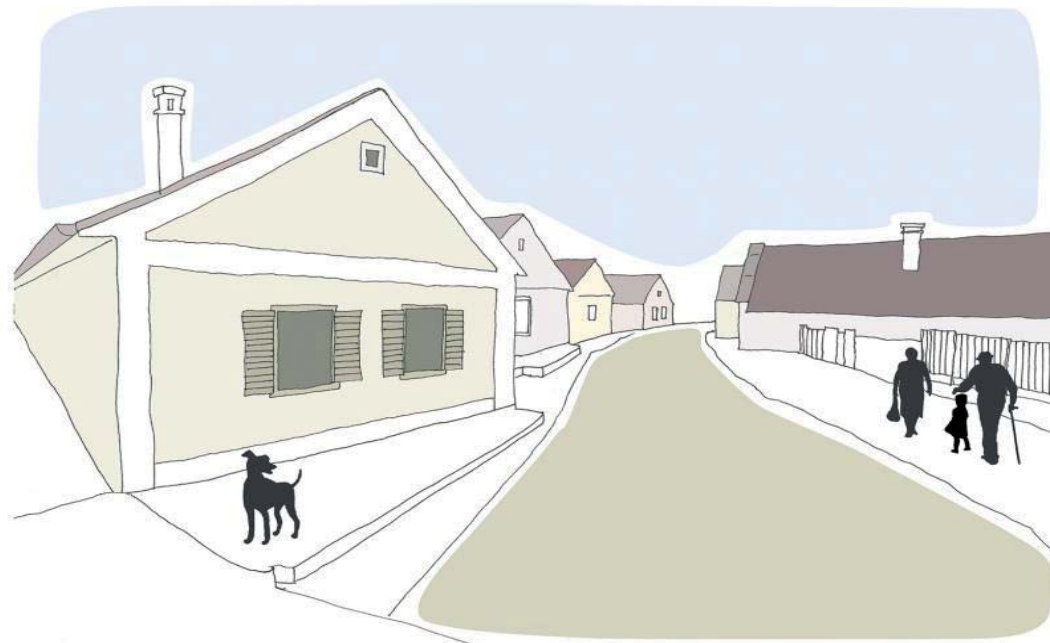
Somogy megyére - mint a magyar falvak többségére - elsősorban az utcára merőleges gerincű, egyszerű lakóépületforma a jellemző, általában 2 homlokzati ablakkal. Az ablakok arányrendszere álló.

Példa (Ábra)

Oromfalas kialakítás esetében jellemző az ún. macskalépcső, azaz az oromfal téglalépcsős lezárása.

Szintén az oromfalas épületeknél megjelenő karakterforma a padlásszellőző nyílás.

Példa (Ábra)

Lakóépült (Fotó 50)

Színek

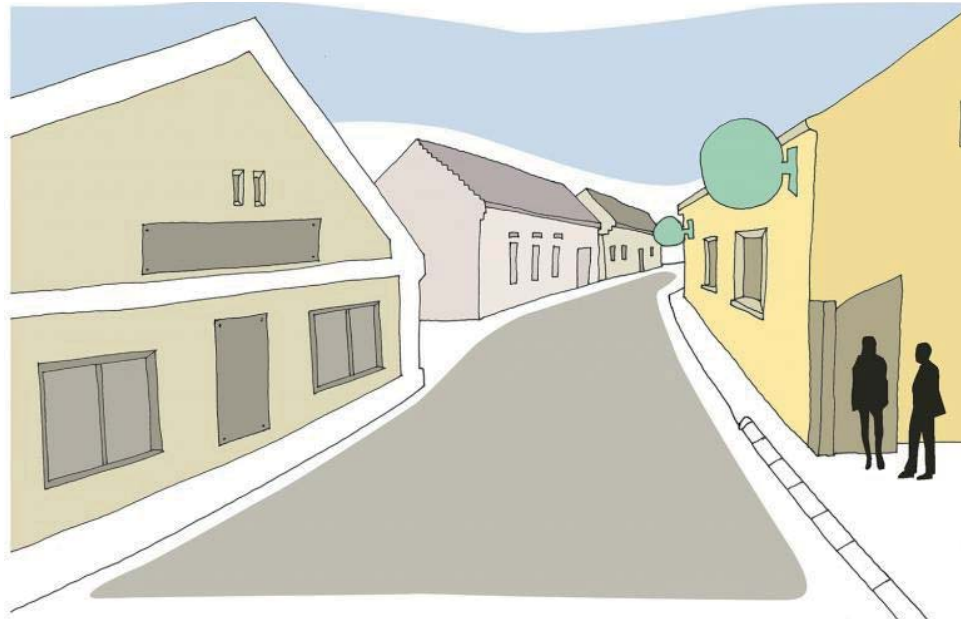
Eltérő építészeti korszakok eltérő színeket részesítettek előnyben, de általánosságban elmondható, hogy a magyar falusi építészetet a visszafogott, halvány színek használata jellemezte. Preferált színek:

fehér

sárga

szürke

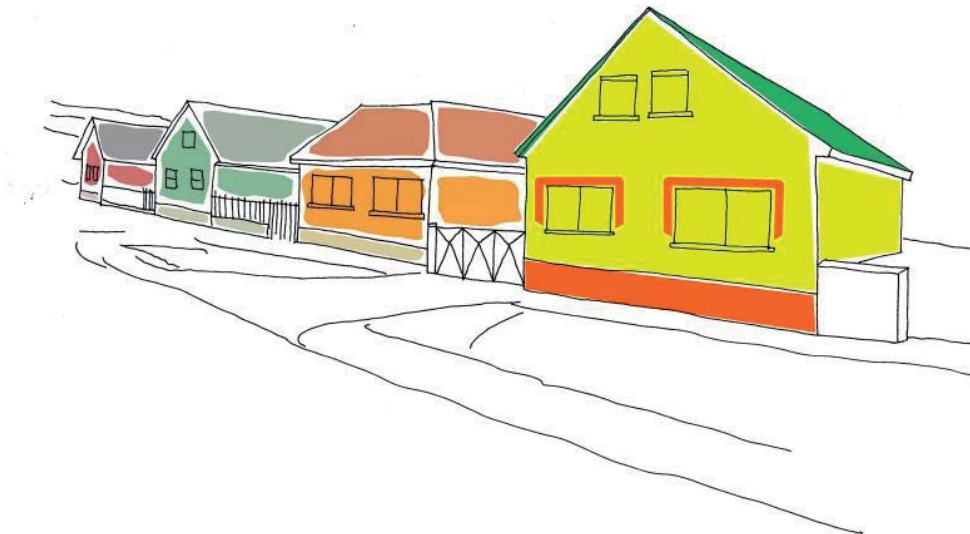
földszínek

Példa (ábra 20)

Fontos felhívni az építetők figyelmét, hogy a szín kiválasztásán túl figyelni kell az egyes színek telítettségének és intenzitásának mértékére is!

Harsány (túl telített és túl intenzív) színek kerülendőek, a falusi karaktert inkább a tört- és pasztell színű árnyalatok jellemzik.

Ellenpélda (ábra 21)

Kerítés

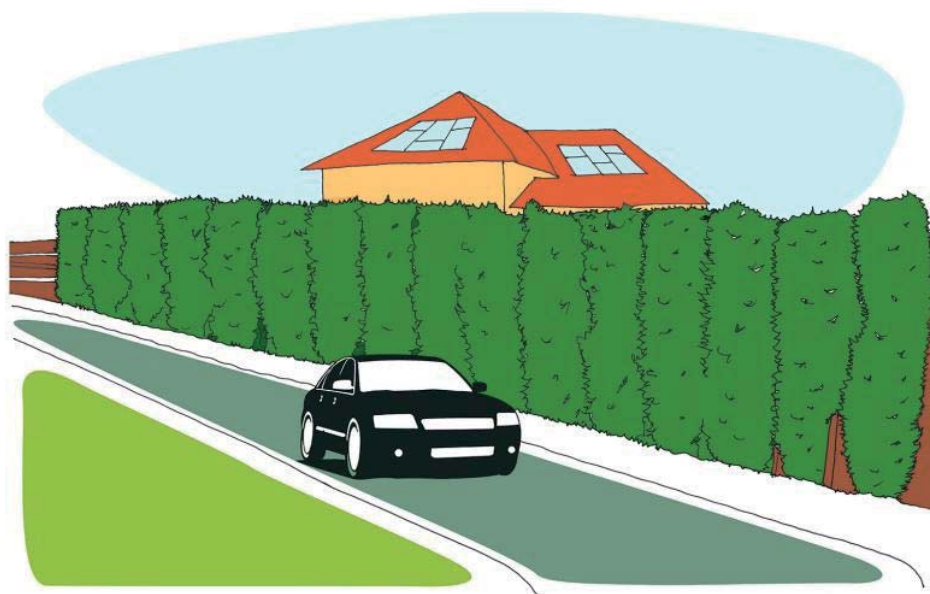
A magyar falu képére nem jellemzők a magas és tömör kerítések. Javasolt az áttört jellegű kerítések alkalmazása, természetesen a lábazati kialakítás és a hosszú kerítésszakaszokat osztó pillérek illetve tartóoszlopok megengedettek.

Kerülendők a túlzottan díszített „parasztbarokk” fémkerítések, az előregyártott, áruházakban kapható cifra fémszerkezetűkerítésmezők. Javasolt a természetes anyaghasználat: deszka (fa) elemek beépítése, a festett és vakolt (esetleg kővel burkolt) kerítésszerkezetek.

Tájidegen tujakerítés tiltott, egyéb őshonos sövény (pld. orgona) alkalmazása megengedett.

Példa (ábra 22)

Ellenpélda (ábra 23)

lakossági javaslatok, fotók

lakossági javaslatok, fotók

Sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések

7

1. Sajátos építményfajták, műtárgyak, egyéb műszaki berendezések

A közterületek és a közhasználat számára megnyitott ingatlanok burkolatát és berendezését (utcabútorok, világítótestek, kandeláberek, pavilonok, stb.) és a szükséges műtárgyakat (utak, hidak, átereszek, támfalak, vízfolyások, közművek stb.) az épületek jellegéhez, az utcák hangulatához igazodva lehetőség szerint egységesen kell kialakítani, megvalósítani.

A településkép védelme érdekében az alábbiakban leírtak az irányadóak:

- a) Épületek közterületről látható homlokzatán:
 - közmű-, energia-, és hírközlő vezetékek és műtárgyak elhelyezése nem támogatott, illetve javasolt a takartan történő kialakítása;
 - parabola antenna, légkondicionáló berendezés kültéri egysége, a mesterséges szellőztetés és az égéstermék kivezetés berendezései (kivéve tetőkémény), szerelvényeinek elhelyezése nem támogatott, illetve javasolt a takartan történő elhelyezése;
- b) belterületen antenna és antenntartó szerkezet kizárólag közterületről nem látható módon történő létesítése,
- c) közműlétesítmény önálló, föld feletti, szabadon álló építményként, takarás nélküli elhelyezése;
- d) új közműhálózat (villamos-, hírközlő- és kábel TV vezetékek) építése, meglévő rekonstrukciója belterületen csak föld alatt kivitelezhető;
- e) közterületi műszaki berendezések elhelyezése esetén azok takarása élő növényzettel megoldandó,
- f) távközlési és hírközlési önálló torony csak külterületen helyezhető el, műemléki, helyi építészeti értéként védett épületen, területen és természetvédelmi területen távközlési, hírközlési torony nem helyezhető el.
- g) közterületen elhelyezésre kerülő berendezések (pad, szemétyűjtő, stb.) esetén azonos RAL szín alkalmazandó.

2. Napelemek elhelyezés

Nagybajom előtérbe helyezi a megújuló energiák használatát, ezért támogatja mind a lakosság, mind a vállalkozások körében és a szolgáltatási szektorban - az egyre nagyobb igényként jelentkező - a napelemek használatát. Fontos, hogy a megújuló energiaforrások műtárgyainak elhelyezése mind a településrendezési, mind a településfejlesztési szempontokra figyelemmel (a telek alaprendeltetését, rendeltetésszerű használatát ne korlátozza) kerüljenek elhelyezésre, valamint településkép-védelmi szempontoknak is megfeleljenek. A településkép védelme szempontjából a megújuló energiaforrások műtárgyainak elhelyezésének a főbb szempontjai a következők:

- a) elsősorban tetőfelületeken és tetőfelületként (pld. parkolók fedése, kerti tető, stb.);
- b) homlokzatokon önálló tartószerkezettel nem javasolt napelemek elhelyezése, esetleg fotovoltaikus homlokzati felületként - kivéve ipari karakter területein;
- c) talajon történő elhelyezés nem támogatott, kivéve az ipari karakter területein, az övezeti előírások betartása mellett;
- d) természetes növényállomány terhére napelem nem telepíthető, miatta közterületen fa ki nem vágható.

3. Reklámhordozók

A településkép védelmének, arculatának megőrzése érdekében a településképi, közlekedési, vagyonbiztonsági, környezetvédelmi szempontok figyelembevételével a közterületen történő, illetve közterületről észlelhető reklámozási tevékenységet szabályozni szükséges. A vizuális környezetszennyezés egyik legfőbb oka a harsány, az ingerküszöböt túllépő reklámozási tevékenység. Ennek érdekében közterületen vagy közterületről látható helyen reklám és reklámhordozó csak úgy és olyan megjelenési formában helyezhető el, mely figyelembe veszi Nagybjom építészeti és táji örökségét, mely megjelenésével aránytalanul nem sérti vagy akadályozza ezen értékek érvényre juttatását.

Fontos különbséget tenni az eltérő célú reklámozási tevékenységek között. A cél, hogy a közterületeken elhelyezett reklámhordozók bérelhető felületén jelenjenek meg a cserélődő tartalmú gazdasági reklámok, míg az épületek falán, illetve az ingatlanokon elhelyezett cégérek, cégtáblák, cégérszerű reklámtáblák/feliratok az adott épületben, illetve ingatlanokon folytatott tevékenységet jelöljék, és ne terméket népszerűsítsenek, reklámozzanak.

Az erre vonatkozó irányelvek az alábbiak:

- a) A meglévő homlokzati architektúrát figyelembe kell venni.
- b) A homlokzat színvilágához illeszkedő színek alkalmazandóak, az élénk színek kerülendőek.
- c) Üvegfelületre ragasztani nem lehet, a kirakatokkal szemben elvárás, hogy azok beláthatóak legyenek, árubemutatásra szolgáljanak;
- d) A reklámfelirat elsősorban a portál befoglaló méretén belül helyezhető el, kivételes esetben a portál feletti homlokzati sávban, oly módon, hogy méretében és elhelyezésében vegye figyelembe a homlokzat architektúráját;
- e) Kerülendő a táblaszerű, címfestett reklámfelirat, helyette a betűs felirat használata javasolt.

A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon hirdető-berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Itt a város egységes megjelenést követel meg, ezért célszerű valamennyi reklámhordozó esetén minél kevesebb típust alkalmazni, figyelemmel a karbantarthatóság, egyszerűség, elegancia követelményeire. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a város reklámarculati koncepciójában elfogadott típusú és számú hirdető-berendezések állnak rendelkezésre.

A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon hirdető-berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Itt a település egységes megjelenést követel meg, ezért célszerű valamennyi reklámhordozó esetén minél kevesebb típust alkalmazni, figyelemmel a karbantarthatóság, egyszerűség, igényes megjelenés követelményeire. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a településképi rendeletben elfogadott típusú és számú hirdető-berendezések állnak rendelkezésre.

Fotógyűjtemény

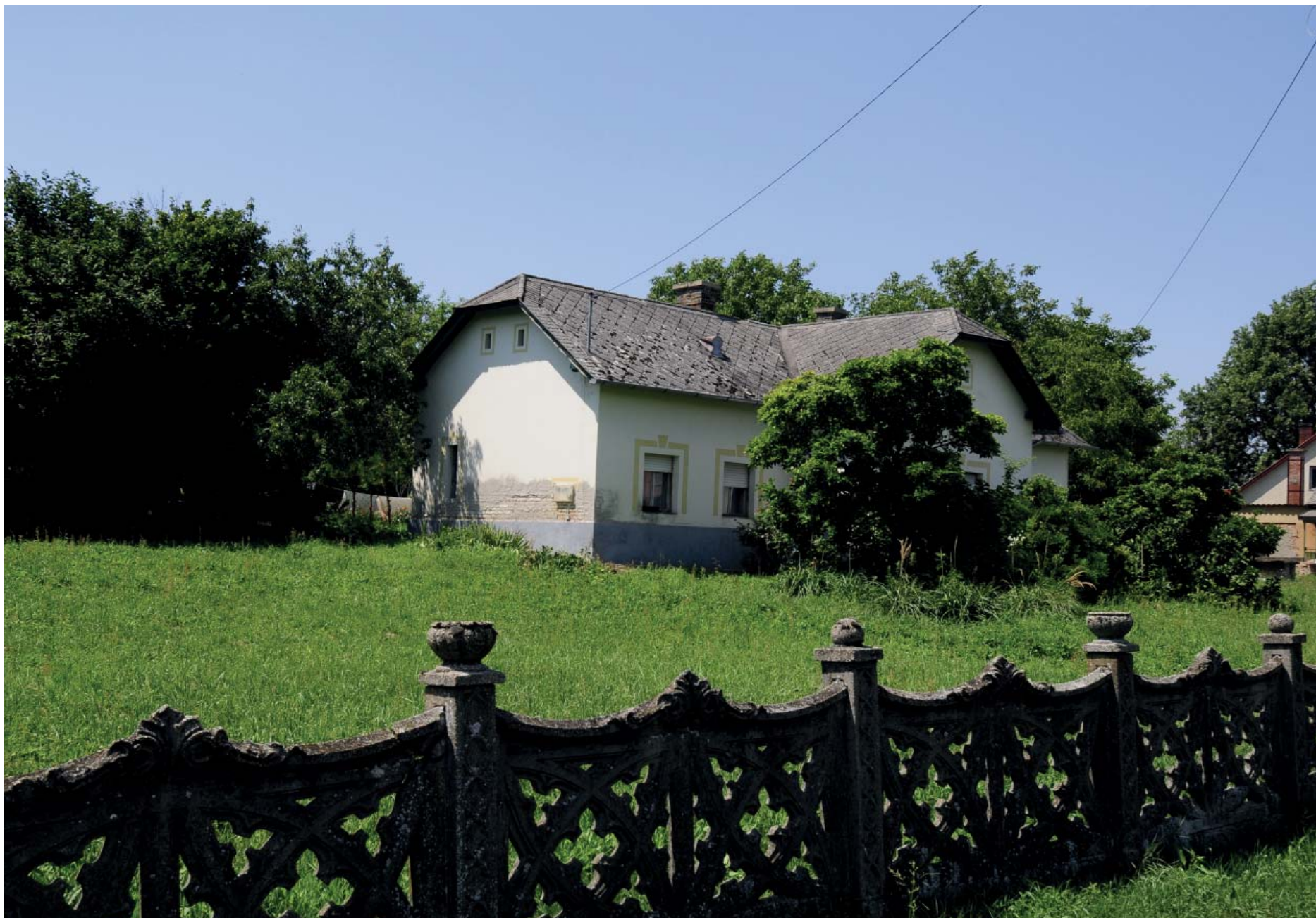

1.melléklet: Helyi építészeti értékvédelem alatt álló örökség

1.	Hősi emlékmű	Hősök tere	7/1 hrsz	teljes objektum
2.	Harangláb és kereszt	Hősök tere	19/2 hrsz	teljes objektum
3.	Lakóház	Petőfi u. 5.	87	épülettömeg
4.	Lakóház (déli épület)	Petőfi u. 12.	192/1	épülettömeg, homlokzatok
5.	Kereszt és régi síremlék	Petőfi u. temető	217/1	teljes terület
6.	Volt Sárközy kúria	Petőfi u. 72.	225/1	épülettömeg, homlokzatok
7.	Lakóház	Petőfi u. 75.	44/4	épülettömeg, homlokzatok
8.	Kereszt	Vörösmarthy u.	736	teljes objektum
9.	Lakóház	Vörösmarthy u.	745	épülettömeg, homlokzatok
10.	Lakóház (volt iskola)	Vörösmarthy u.	128	épülettömeg, homlokzatok
11.	Harangláb	Vörösmarthy u.	128	teljes objektum
12.	Volt Kapotsfy kúria	külterület	022/147	teljes épülettömeg
13.	Kapotsfy kápolna	külterület	0124/6	teljes objektum
14.	Temetői kereszt	Újtemető	07	teljes terület
15.	Somogyi kereszt	Somogysárdi út	0161/17	teljes objektum
16.	Kereszt	Jákói út	075/2	teljes objektum

2.melléklet: Inváziós fajok jegyzéke (közterületi telepítésük tilos)

fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)

mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*)

keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*)

zöld juhar (*Acer negundo*)

amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)

kései meggy (*Prunus serotina*)

kanadai nyár (*Populus x canadensis*)

nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)

cserjés gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)

kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*)

bíbor nebáncsvirág (*Impatiens grandiflora*)

japánkeserűfű-fajok (*Fallopia* spp.)

magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)

kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*)

közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*)

ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiiflora*)

arany ribiszke (*Ribes aureum*)

adventív szőlőfajok (*Vitis*-hibridek)

vadszőlőfajok (*Parthenocissus* spp.)

süntök (*Echinocystis lobata*)

észak-amerikai őszirózsák (*Aster* spp.)

magas kúpvirág (*Rudbeckia laciniata*)

vadcsicsóka (*Helianthus tuberosus* s. 1.)

olasz szerbtövis (*Xanthium strumarium* subsp. *italicum*)

amerikai karmazsinbogyó/ amerikai alkörmös (*Phytholacca americana*)

kínai karmazsinbogyó/kínai alkörmös (*Phytholacca esculenta*)

japán komló (*Humulus japonicus*)

átoktüske (*Cenchrus incertus*)

nem hazai tündérrózsa fajok

kanadai átokhínár (*Elodea canadensis*)

aprólevelű átokhínár/vékonylevelű átokhínár (*Elodea nuttallii*)

moszatpáfrányfajok (*Azolla mexicana*, *Azolla filiculoides*)

borfa/ tengerparti seprűcserje (*Baccharis halimifolia*)

karolinai tündérhínár (*Cabomba caroliniana*)

közönséges vízijácint (*Eichhorma crassipes*)

perzsa medvetalp (*Heracleum persicum*)

kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*)

Szosznovszkij-medvetalp (*Heracleum sosnowskyi*)
hévízi gázló (*Hydrocotyle ranunculoides*)
nagy fodros-átokhínár (*Lagarosiphon major*)
nagyvirágú tóalma (*Ludwigia grandiflora*)
sárgavirágú tóalma (*Ludwigia peploides*)
sárga lápbuzogány (*Lysichiton americanus*)
közönséges süllőhínár (*Myriophyllum aquaticum*)
felemáslevelű süllőhínár (*Myriophyllum heterophyllum*)
keserű hamisüröm (*Parthenium hysterophorus*)
ördögfarok keserűfű (*Persicaria perfoliata*)
kudzu nyílgyökér (*Pueraria montana*)
aligátorfű (*Alternanthera philoxeroides*)
óriásrebarbara (*Gunnera tinctoria*)
tollborzfű (*Pennisetum setaceum*)

FORRÁSJEGYZÉK

<http://magyarno.com/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C5%B1eml%C3%A9k>

Történeti térképek: <http://mapire.eu/hu/>

Lechner Tudásközpont ábragyűjteménye

Saját készítésű fotók

